

ความเห็นจริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ไปเห็นตามความเป็นจริง เขาต้องอาศัยคนข้างนอก ที่นี้เขามาถามนะ อาศัยความเห็นของคนอื่น เห็นไหม เช่นว่าตัวเองอยู่ในศีลในธรรม แต่ต้องให้ymbาลเป็นคนบอกเลยว่าเป็นโศคาบัน เป็นอะไร แล้วตัวเองไม่เป็นตามความเป็นจริง มันไม่เป็นตามความเป็นจริง สติสตั้งมันก็ไม่พร้อม มันก็มีความล่งเลสงสัยไปตลอด

แต่ถ้ามันเป็นตามความเป็นจริงนะ เวลาจิตมันเป็นความเป็นจริงนี้สะสมมา เราก็หลงมาก่อน ทุกคนต้องหลงมาก่อน ความเห็นหมุนไปนี่มันหมุนไป แต่พอมันเข้าไปถึงเนื้อของจิตที่ว่าเป็นภวานามยปัญญา ความเป็นภวานามยปัญญามันจะเป็นความแปลกประหลาดมหัศจรรย์มาก ถึงภวานามยปัญญาที่คนพูดไม่ถูกสักคนหนึ่ง

เขาบอกภวานามยปัญญานะ ฐีในอริยสัจ ทุกข์ดับนะ สมุทัยขาดไปอยู่ในอริยสัจ อันนั้นก็ยังไม่ใช่ อันนั้นมันเป็นความเห็นใจ มันเป็นความเห็นแบบนักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ที่เขาคิดค้นขึ้นมา นักวิทยาศาสตร์ ไลน์สไตน์พิจารณาคิดค้นทางวิทยาศาสตร์ ไซ้กล้องโทรทัศน์เห็นความทฤษฎีสัมพัทธภาพ ไลน์สไตน์ดูออกไปข้างนอก เห็นข้างนอก เห็นไหม แต่พระพุทธเจ้าเห็นเนื้อของจิต

อวิชาปัจจยา สังขารา แก่เอาจิตเข้ามาดูข้างในกับดูข้างนอก อันนี้ก็แสนยากแล้ว นี่ดูข้างนอก ตาส่งออกไป ไฟจุดขึ้นมา ความร้อนมันเผาผลาญอย่างอื่นไปมันง่าย แต่จุดไฟแล้วไฟมันลามเข้าไปในตัวมันเอง มันไม่เผาผลาญอย่างอื่นเป็นไปได้อย่างไร? มันรู้การเกิดดับของไฟนั้นนี้รู้จักตัวไฟของไฟเอง ปัญญาก็เหมือนกัน ปัญญาส่งออกต้องให้คนอื่นเขาบอก ไปถามคนอื่นว่าเป็นไหม?

เหมือนกับไอน์สไตน์ที่ว่าเวลานักวิทยาศาสตร์คิดค้นออกไป มันเป็นจินตมยปัญญา จินตมยปัญญาเป็นจินตนาการออกไป แล้วก็ยังสงสัย เพราะจินตมยปัญญา ปัญญาอันเคลื่อนออกจากตัวเองไปคิดเรื่องวิทยาศาสตร์ใช่ไหม? พอคิดเรื่องวิทยาศาสตร์มันก็รู้เรื่องวิทยาศาสตร์ แต่ตัวเองล้งเลสงสัยตัวเอง ไม่รู้ ไม่รู้ จนนักวิทยาศาสตร์ก็ยังบอกอยู่เลยว่ารู้ทฤษฎีสัมพัทธภาพ แต่ขั้นสุดท้ายระเบิดนี้ไม่รู้ เพราะไม่เคยเห็นความเป็นระเบิดใจ

แต่ภาวนามยปัญญา เห็นใหม่ ไอ้ที่ว่าคิดออกไปนั้นมันสงสัย นี่จินตมยปัญญามันคิดเข้ามา แต่เวลาภาวนามยปัญญามันเห็นปัจจัยการของตัวจิต ตัวเกิดดับไป จิตนี้เกิดดับ เป็นธาตุรู้รับรู้ ตัวเองก่อนใช่ไหมแล้วถึงเพิ่งออกมาดูข้างนอก ปัญญาข้างนอกมันก้าวเดินออกมาที่ชั้น าระยะห่างของจิต จินตมยปัญญามันห่าง ภาวนามยปัญญา ไอ้ตัวจิตที่มันรู้สึก ไอ้ตัวธาตุรู้มันไม่มีขั้น มันคิดไม่ได้ แต่คิดขึ้นมาได้จากภายในใจ จากสัญญาเดิมภายใน

ความคิดนั้นมันจะสืบทอดเนื่องไปได้ แล้วจะหมุนไปโดยธรรมชาติของมัน ไม่ใช่เราไป พอไม่ใช่เรามันเห็นความเป็นไปข้างใน มันเห็นต่อหน้า มันอึดต่อหน้าใจ นี่ความเป็นจริงมันถึงว่าสติมันพร้อมอยู่ พร้อมทั้งภายใน พอพร้อมข้างในมันจะเห็นข้างใน แล้วมันมองจากลำหาคูกลำหาคูตรงไหน? กลำหาคูที่ว่ามันเป็นความผิดไปไม่ได้ แล้วมันเทียบมาข้างนอก เทียบมาอย่างที่ว่าไอน์สไตน์พูดมันยังห่างไกลมาก

มันเป็นเรื่องของจินตมยปัญญา เรื่องของภายนอก แต่มันเปรียบเทียบกันว่าการทำงานของปัจจัยการอันนั้น ทฤษฎีสัมพัทธภาพอันนั้น ก็กับการทำงานของปัจจัยการของใจ มันเปรียบเทียบเหมือนสมมุติใจ เทียบเคียงให้เหมือนกันได้ไหม เหมือนกับเวลาพูด เรื่องวิญญาณ เห็นใหม่ ความโทมน์ส ทุกข์ใจ สุขใจ กัปร่างกาย ทุกข์กาย ทุกข์ใจ ทุกข์กาย ร่างกายทุกข์ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยนี้ทุกข์มากเลย แต่ความทุกข์ใจ ความคิดถึงความทุกข์ใจ ความเศร้าโศกของใจ นี่ทุกข์ใจไม่ต้องอาศัยกายมันก็ทุกข์ใจ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นทฤษฎีสัมพัทธภาพข้างนอก เห็นใหม่ มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นธาตุ เป็นสสารที่หมุนออกไป มันสัมพันธ์กันไป แต่มันก็ต้องสืบทอดเนื่องกันไป มันไม่ทำลายตัวมันเอง มันระเบิดขึ้นไปมันก็เป็นสสารเหลือต่อไปๆ แต่อันนี้มันทำลายของตัวเอง ถึงว่าความว่างอันนี้เวลามันปล่อยวางใจ มันเทียบไปข้างนอกแล้วมันจะว่างต่างกันมาก ความว่างอันนี้ใครเป็นคน

รู้ละ? ใครเป็นคนรู้ ผู้ที่ปฏิบัติถึงรู้ นี่ถ้าเป็นปัญญาเกิดขึ้นจากตน เป็นปัจจัยตั้งของผู้นั้นไง ถึงว่า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นย่อมรู้ธรรมด้วยความเห็นจริง

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม นี้เราก็ปฏิบัติธรรมกันอยู่ แต่เราปฏิบัติธรรมด้วยระยะห่างของจิต มันไม่เข้าไปเนื้อของจิตใจ ฉะนั้น เวลาเขาปฏิบัติมาเขาพูดธรรมะทั้งนั้นนะ พระพุทธเจ้าว่าอย่างนั้นๆ นะ รู้หมด ธรรมะของพระพุทธเจ้าเลย แต่นี้รู้แบบกั๊กใจ นี่สาวกะผู้ฟังมา ฟังมาแล้วก็หีบอันนั้น มันก็เหมือนอยู่นอกใจ ใจมันเป็นเหมือนนักวิทยาศาสตร์ มันคิดอยู่ข้างนอก เห็นวัตถุ เห็นสสารอยู่ข้างนอก เห็นไหม วิทยาศาสตร์ทฤษฎีข้างนอก ใจนี้เป็นผู้รู้ นี่ก็เห็นความแปรสภาพไป รู้ว่าตัวรู้ใจ แต่ไม่รู้จากข้างนอก ไม่รู้ตัวเอง

นี่ก็เหมือนกัน มันรู้ที่เปลือก รู้ที่สัญญา รู้ที่ความจำ รู้ที่ขันธ ๕ ใจ ที่เราเอาขึ้นมา เราศึกษาธรรมของพระพุทธเจ้ามา สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา แล้วภาวนาเข้ามา ระยะห่างจากข้างนอกจากเปลือกเข้ามาถึงข้างใน นี่จิตแก่จิตใจ อวิชชาแก่อวิชชาใจ ตัวที่ไม่รู้มันรู้ขึ้นมาไง จากอวิชชามันรู้ ออก เห็นไหม รู้เช่นนั้นรู้วิชาหมด รู้วิชาหมด มันสมมุติทั้งหมดเลย ออกมาข้างนอกๆ ความรู้อันนั้นนี่รู้ส่งออก พอรู้ส่งออกมันสงสัยไหม? ต้องสงสัย ขนาดตัวเองไม่รู้ ถึงว่าปัจจัยตั้ง อกาลิโกนะ ปัจจัยตั้ง เห็นไหม อาจารย์มหาบัวท่านพูด

“แม้แต่พระพุทธเจ้านั่งอยู่ต่อหน้าก็ไม่ถามพระพุทธเจ้า”

เพราะมันรู้เข้าไปถามได้อย่างไร? อ้าปากต้องสงสัยสงสัย แต่ถ้าปฏิบัติไม่ใช่เป็นความจริง เห็นไหม ตัวเองว่าตัวเองอยู่ในศีลในธรรม ต้องให้คนอื่นบอกว่าเราขึ้นไหน? เวลาเราปฏิบัติเราจะถามว่าเราขึ้นไหน? เราขึ้นไหน? แต่ผู้ที่ปฏิบัติตามความเป็นจริงนะ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ไม่ขาดก็รู้ว่าไม่ขาดเพราะอะไร? เพราะมันสงสัยตัวมันเอง

อย่างที่ว่าส่งออกไปข้างนอก ต้องให้คนอื่นบอกเพราะมันสงสัย หวังพึ่งคนอื่นไง เพราะตัวเองมันพึ่งตัวเองไม่ได้ เพราะว่าอาการของจิตคือขันธ ๕ คือความคิดมันไม่ใช่จิตใจไหม? ไม่ใช่จิต มันอาศัยข้างนอกอยู่ มันเกาะอยู่ ทีนี้มันปล่อยเข้ามา มันปล่อยมันขึ้นไม่ได้ แต่ถ้าภาวนามันเข้ามาขึ้นอยู่ข้างใน ใจตัวนี้มันหมุนอยู่ มันหมุนอยู่ พอมันหมุนอยู่มันไม่ขาดออกไปมันก็รู้ว่าไม่ขาด นี่คนอย่างนี้ถึงไม่หลงไป ปัญญาที่เดินตามความเป็นจริง มีสติ มีสัมปชัญญะแล้วจะไม่มี การหลง พอไม่มีการหลง มันคิดไป มันหมุนไป มันว่าง มันปล่อยว่าง แต่มันไม่ขาด

การไม่ขาดนี้ ตามอภิธรรมว่าเป็นตทั้งคปทาน ตทั้งคะคือขาดชั่วคราว ตทั้งคปทาน แต่ถ้าเราไม่เข้าใจนะ พอมันปล่อยอย่างนี้เราจะว่าอันนี้เป็นความจริง แล้วก็พอรู้ ถ้าเข้าใจว่าขาด หรือว่าไม่มีการสืบต่อ ไม่มีการทำต่อไปมันจะเคลิ้มออกมาข้างนอก พอเคลิ้มออกมาข้างนอก เห็นไหม เราก็กวาดกิเลสไว้ได้พรมไป กลับไว้มันว่างหมดเลย พอมันว่างหมด พอมันเสื่อม จิตมันเสื่อมออกมา ถอนออกมา พอมันถอนออกมา อารมณ์ที่เกิดขึ้น นี่คือจิตเสื่อมไป

ถ้าไม่ถึงจุดถ้ามันขาด เห็นไหม พอมันเป็นกุปปธรรม ยังเป็นสัพเพ ฐัมมา อนัตตาอยู่ ธรรมทั้งหลายยังแปรสภาพอยู่ นี่มันแปรสภาพขึ้นไป มันเข้มข้นขึ้นไป แต่มันไม่เข้าไปลงในใจ มันเหมือนกับสามวงรอบ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา แล้ววงรอบวงใน แกนของความคิดตัวเดิม มันเข้าไม่ถึงตรงนั้น มันว่างจากข้างนอกเข้ามา แกนของความคิด เหมือนกับเรานี้ทำลายคนอื่นหมดเลยในโลกนี้ เหลือเราอยู่ว่าง..ว่าง..

เรามองเขา แต่ยังไม่สามารถทำลายตัวเอง พอไม่ได้ทำลายตัวเอง ตัวเองก็เป็นคนที่ว่าสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใหม่ สร้างโลกขึ้นมาใหม่ เพราะเรายังมีอยู่ เรายังสร้างโลกขึ้นมาได้ ก็เกิดโลกขึ้นมาใหม่ ทีนี้ทำลายไม่ได้แล้ว เพราะเป็นสายเลือดของเรา เราทำไม่ลง นี่พอจิตมันเสื่อมไป แต่ถ้าเข้าไป เห็นไหม วงรอบเข้าไปสูตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา มันจะทำลายแกนกลางตรงนี้ด้วยใจ ทีนี้ถ้าทำลายยังไม่ได้เรารู้ที่อยู่ นี่ถึงว่าเป็นปัจเจกตั้งใจ

ปัจเจกตั้งรู้ว่าแขนนี้ขาดใจ กิเลสขาดตั้งแขนขาดออกไป แขนนี้จะขาดออกไป เป็นปัจเจกตั้ง เป็นอกาลิโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ไม่ใช่ทั้งพุทธกาลหรือว่า ๕,๐๐๐ ปีธรรมะอันนี้จะไม่มี ถึงว่ามันเป็นอกาลิโกใจ ไม่จำกัดกาล ไม่จำกัดเวลา ผู้ใดรู้คือผู้นั้นรู้ ศาสนาไม่มี ผู้ที่รู้ก็คือพระปัจเจกพุทธเจ้า เห็นไหม พระปัจเจกพุทธเจ้าต้องรู้ด้วยตนเองเหมือนกัน ต้องรู้แบบอกาลิโก มันไม่มีกาลอยู่แล้ว แต่ไปกำหนดกาลไม่ได้ เมื่อนั้น เมื่อนี้กำหนดไม่ได้ ถึงว่าเข้าไปไม่ใช่กาล แล้วเป็นปัจเจกตั้งด้วย ขาดออกไป อันนั้นไม่ใช่กาล กาลเวลาจะเข้าไปอยู่ในดวงใจนั้นไม่ได้ กาลเวลา กำหนดอันนั้นไม่ได้ ฉะนั้น ปัญญาจะหมุนขึ้นไป

เป็นความจริงต้องเป็นอย่างนี้ นี่มันเทียบกันให้เห็นๆ เวลาผู้ที่หลง เขาบอกการหลง หลงไปอย่างนั้นเลย หลงมากนะ หลงว่าตัวเองได้มรรค ได้ผล ประกาศเลยว่าเป็นโสดาบัน เป็นสัทธาภา เป็นอนาคา ข้ามกามแล้ว พ้นจากกามแล้ว แต่เวลาบอกว่า

“ข้ามด้วยการกดไว้ใช่ไหม?”

“ใช่ครับ”

“แล้วอย่างนี้มันก็ไม่ขาด”

“ก็ไม่ขาดครับ”

“แล้วทำไมถึงว่าข้ามกามได้ล่ะ?”

“ยมบาลบอก” เห็นไหม

เวลาเห็นนิมิตใจ นิมิตหลอกก็เชื่อนิมิต เพราะตนเองไม่สามารถเชื่อตนเองได้ ไม่ใช่อดุตา หิ อดุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนยังหวังพึ่งคนอื่นอยู่ หวังพึ่งพระพุทธเจ้า หวังพึ่งแล้ว ต้องสร้างฐานะขึ้นมาให้พึ่งตัวเองได้ แต่ผู้ที่เดินตามปัญญา เดินตามพระพุทธเจ้า เดินตอกๆ คือว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนนี้แหละ แต่เวลามันลึกเข้าไป พอปัญญามันหมุนเข้าไป ไม่ขาดก็รู้ว่าไม่ขาด ยังไม่ขาดแต่ปัญญาก้าวเดินไปเรื่อยๆ ไม่ขาด นี่ไม่มีความหลง ไม่มีความลังเลสงสัย แล้วมันจะเข้าไปเรื่อยๆ แล้วมันจะขาดต่อหน้า ขาดเห็นๆ เลย อันนั้นถึงจะเป็นความจริง

นี่สังฆะอันนี้ ศาสนาเราประเสริฐประเสริฐตรงนี้ เห็นไหม มักคะอรียสังฆัง ศาสนาไหน ไม่มีมรรค ศาสนาไหนไม่มีผล นี่มรรคอะไร? มรรคหยาบๆ มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด แต่ถ้าปัญญามันหมุนอย่างนี้เป็นบุคคลที่ ๑ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติมรรคจะเกิดโสดาปัตติผล ถ้าไม่มีการนอนใจอยู่ก้าวเดินตลอดไป ตลอดไปนะ จะสมความมุ่งหมายตามความเป็นจริงเลย เพราะมันได้ก้าวเดินแล้ว แล้วพุดออกมาตามหลักความเป็นจริงว่าไม่ขาด ยังรู้ถือว่าไม่ขาด แต่ยังก้าวเดินต่อไป ก้าวเดินต่อไป

นี่สติสัมปชัญญะพร้อมเลย กับที่ว่าต้องหวังพึ่งคนอื่น ปฏิบัติธรรมทำไมหวังพึ่งคนอื่น อันนี้มันไม่ใช่ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น พวกเราผู้ปฏิบัติ สาวกทั้งหลายต้องเป็นผู้ก้าวเดินเองทั้งหมดเลย นี่ธาตุหวั่นไหว โลกธาตุนี้ไหวหมดเลย หัวใจนี้หวั่นไหว สันสะเทือนไปหมด มันขาดๆ ออกจากใจ ถึงว่าจุดตรงนั้นถึงสำคัญไฉน เกิดจากตรงที่ว่าภาวาสวะ

สิ่งที่เกิด เวลาพระพุทธเจ้าเยาะเย้ยมารใจ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา” เกิดจากต้นข้าวของใจที่มันสั่นไหวนี้ออกไป แล้วพอทำลายเสร็จแล้วไม่ใช่ว่าไม่มีใจ

“มารเอย ต่อไปนี้เธอเกิดไม่ได้อีกแล้ว เพราะเธอเกิดจากความดำริของเรา”

ที่นี้ก็คิดอีก คิดอยู่ ใช้ความคิดอยู่ ใช้ขันธอยู่ แต่มารเกิดไม่ได้ เห็นใหม่ มารตายไปจากตรงกวางสวะที่ว่าเกิดจากความดำริ มารตายตรงนั้นไง อวิชชาตายไป กลายเป็นวิชาไง ถึงว่าเกิดจากความดำริของเราไม่ได้อีกเลย มารจะเกิดตรงนี้ไม่ได้อีกเลย เป็นธรรมล้วนๆ ไง

นี่ขนาดนั้น ชำระแล้วว่าจะไม่มีกลับมี มีแบบว่างไป มีแบบไม่มีกิเลสมาอาศัยเกาะกินมา ด้วยกับความคิดเดิมของเราไป แต่เดิมคิดว่ากิเลสอวิชชาพาไสคิดไป แล้วพอชำระเข้าไป ปัญญาหมุนเข้าไป ฆ่าจนหมดสิ้นไป มารสิ้นไปไง อวิชชาดับไป ตัวอะนั้นหลุดออกไปเฉยๆ เป็นวิชาขึ้นมา วิชาอันนี้ถึงว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐไป เอาตัวพ้นได้ แล้วพึ่งตัวเองได้หมด นี่เป็นวิชาที่อยู่พึ่งตัวเอง เป็นตัวเองรู้จักตัวเองทั้งหมด กับที่ว่าต้องอาศัยให้คนอื่นพยากรณ์มันถึงต่างกัน มันต่างกันตรงนั้น

“ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

กับผู้ที่ปฏิบัติ ปฏิบัติไป ปฏิบัติตามไสยศาสตร์ไป ปฏิบัติไปความเห็นนิमित เห็นไปๆ ความเห็น เด็กทำอะไรให้ ตบมือให้มันมันก็ยิ่งดีใจ จิตก็เหมือนกัน หลอกจิตไป จิตหลอกจิต ความคิดอวิชชาหลอกอวิชา ความเห็นภายใน แต่วิชามันไม่หลอก มันหลอกไม่ได้ เพราะมันจะผ่านตรงนั้นเข้าไปถึงเป็นวิชา วิชาจริงในการประพฤติปฏิบัติ นี่ปัญญาธรรมกับปัญญาโลก